

การจัดการและการใช้ฐานข้อมูลวรรณกรรมวารสารในห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐ

นางสาว ศศิวิมล ถาวรกิจ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาวรรณกรรมศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ ภาควิชาวรรณกรรมศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2541

ISBN 974-332-377-5

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

**MANAGEMENT AND USE OF PERIODICAL INDEX DATABASES
IN STATE UNIVERSITY LIBRARIES**

Miss Sasiwimol Thawornkij

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts in Library and Information Science

Department of Library Science

Graduate School

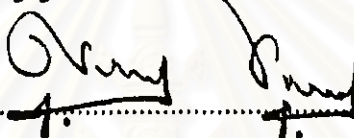
Chulalongkorn University

Academic Year 1998

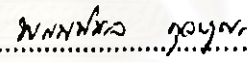
ISBN 974-332-377-5

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การจัดการและการใช้ฐานข้อมูลทรัพยากรในห้องสมุด
มหาวิทยาลัยของรัฐ
โดย นางสาวศศิวิมล ถาวรกิจ
ภาควิชา บรรณารักษศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชลธิชา สุทธินิรันดรกุล

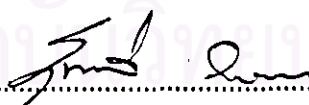
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

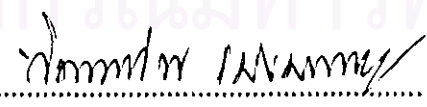

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์นายแพทย์ศุภวัฒน์ ชูติวงศ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรรณพิมล กุลบุญ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชลธิชา สุทธินิรันดรกุล)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุพรรณิ วราทร)

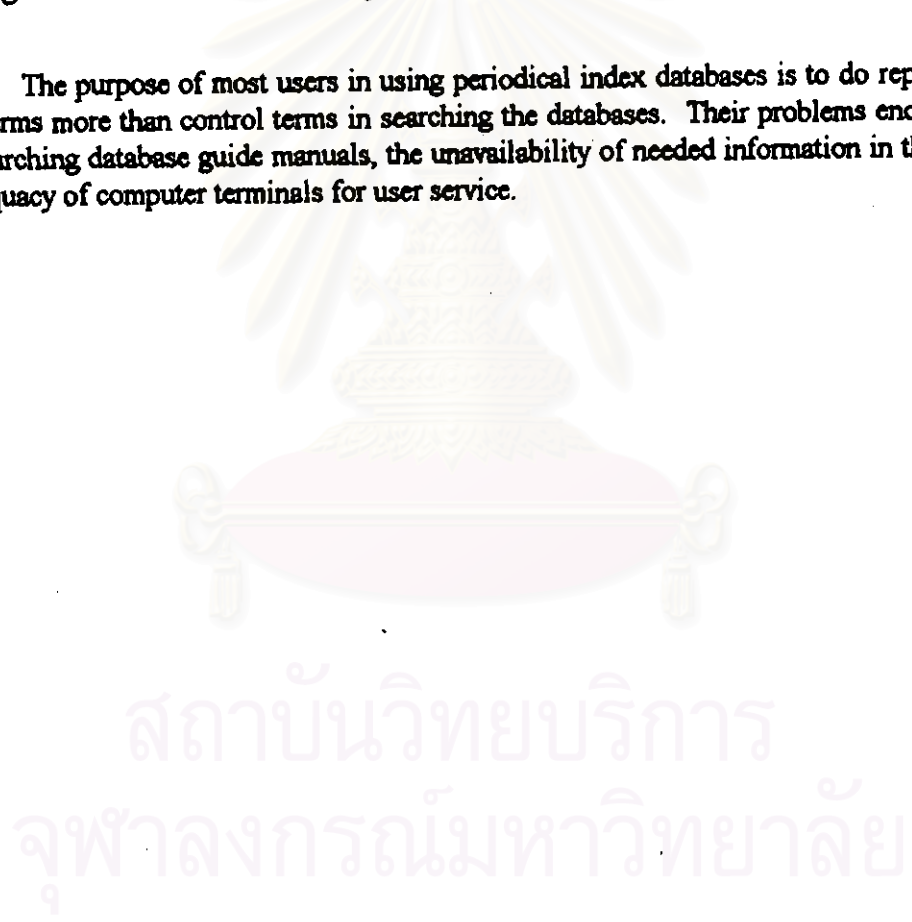

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พิมพ์วิภา ไพ เปรมสมิทธิ์)

C810624 : MAJOR LIBRARY AND INFORMATION SCIENCE
KEY WORD: PERIODICAL INDEX DATABASES / STATE UNIVERSITY LIBRARIES
SASIWIMOL THAWORNKIJ : MANAGEMENT AND USE OF PERIODICAL INDEX DATABASES
IN STATE UNIVERSITY LIBRARIES. THESIS ADVISOR : ASSIST. PROF. CHONTICHA
SUTHINIRUNKUL, 285 pp. ISBN 974-332-377-5.

The objectives of this research are to study the management of periodical index databases in terms of computer equipments and programs, scope, record structure, index terms and problems and to study the objectives, the methods and the problems of the users in searching periodical index databases. 32 librarians are interviewed and 212 questionnaires are gathered from periodical index databases users.

The results of the research reveal that most libraries use microcomputers and Mini-Micro CDS/ISIS program. Most databases cover thai periodicals and social science journals. Most of the libraries use control terms more than free terms. The problems encountered are the inadequacy of index terms in the thai subject heading manuals, the inadequacy of personnels responsible in managing and maintaining the databases and the inadequacy of computer terminals for user services.

The purpose of most users in using periodical index databases is to do reports. Most users use free terms more than control terms in searching the databases. Their problems encountered are the lack of searching database guide manuals, the unavailability of needed information in the databases and the inadequacy of computer terminals for user service.

บรรณารักษศาสตร์
ภาควิชา.....บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์.....ลายมือชื่อนิสิต.....
สาขาวิชา.....2641.....ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ปีการศึกษา.....ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

ศศิวิมล ถาวรกิจ : การจัดการและการใช้ฐานข้อมูลบรรณานุกรมวารสารในห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐ
(MANAGEMENT AND USE OF PERIODICAL INDEX DATABASES IN STATE UNIVERSITY LIBRARIES)
อ. ที่ปรึกษา : ผศ. ชลธิชา สุทธิจันทร์กุล, 285 หน้า. ISBN 974-332-377-5.

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการจัดการฐานข้อมูลบรรณานุกรมวารสารในห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐใน
ด้านอุปกรณ์และโปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่ใช้ ขอบเขตของฐานข้อมูล โครงสร้างระเบียบข้อมูล การกำหนดศัพท์บรรณานุกรม
และปัญหาที่ประสบ และเพื่อศึกษาการใช้ฐานข้อมูลบรรณานุกรมวารสารในห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐในด้านวัตถุประสงค์ใน
การใช้ วิธีการสืบค้นข้อมูล และปัญหาที่ประสบ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์บรรณารักษ์ห้องสมุด
จำนวน 32 แห่ง และแบบสอบถามผู้ใช้ฐานข้อมูลบรรณานุกรมวารสาร จำนวน 29 แห่ง

ผลการวิจัยพบว่า ห้องสมุดส่วนใหญ่ใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ประเภทไมโครคอมพิวเตอร์และโปรแกรม
Mini-Micro CDS/ISIS ขอบเขตของฐานข้อมูลส่วนใหญ่เป็นวารสารภาษาไทยในสาขาสังคมศาสตร์ ห้องสมุดส่วนใหญ่
กำหนดศัพท์ควบคุมมากกว่าศัพท์อิสระ ห้องสมุดประสบปัญหาในการจัดการฐานข้อมูลบรรณานุกรมวารสารเรื่อง ศัพท์บรรณานุกรมที่
ปรากฏในคู่มือภาษาไทยมีไม่เพียงพอ บุคลากรในการจัดทำและพัฒนาฐานข้อมูลมีจำนวนน้อย และอุปกรณ์คอมพิวเตอร์มี
จำนวนไม่เพียงพอในการให้บริการ

ผู้ใช้ส่วนใหญ่ใช้ฐานข้อมูลบรรณานุกรมวารสาร เพื่อทำรายงานประกอบการเรียน และสืบค้นโดยใช้ศัพท์อิสระ
มากกว่าศัพท์ควบคุม ผู้ใช้ประสบปัญหาในการใช้ฐานข้อมูลบรรณานุกรมวารสารเรื่อง ขาดคู่มืออธิบายการสืบค้นข้อมูล ฐานข้อมูล
ไม่ครอบคลุมเนื้อหาที่ต้องการ และเครื่องคอมพิวเตอร์ที่ให้บริการมีจำนวนน้อย

บรรณารักษศาสตร์
ภาควิชา.....
สาขาวิชา.....
ปีการศึกษา 2541.....

ลายมือชื่อนิติศ.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความสามารถของผู้มีพระคุณหลายท่าน คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ชลทิศา สุทธินิรันดรกุล อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้ให้คำปรึกษา แนะนำหรือคิดเห็นต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัย ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ซึ่งผู้วิจัย ขอขอบพระคุณในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พรรณพิมล กุลบุญ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุพรรณิ วราทร และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พิมพ์วิภา ไพ เปรมสมิทธิ์ ที่ให้เกียรติเป็นประธานกรรมการและกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ทุกท่านเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบคุณหัวหน้าห้องสมุด บรรณารักษ์ เจ้าหน้าที่ห้องสมุด และผู้ให้บริการฐานข้อมูลบรรณนิเวศของห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐ ทุกท่านที่กรุณาให้ความร่วมมือในการตอบแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้วิทยานิพนธ์สำเร็จลุล่วง

นอกจากนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ พี่และน้อง ญาติๆ รวมถึงเพื่อนๆ ทุกคนที่คอยสนับสนุน ให้ความช่วยเหลือ และเป็นกำลังใจในเรื่องของการศึกษาตลอดมา

สถาบันวิทยบริการ ศศิวิมล ดาวฤกษ์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมษายน 2542

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	๖
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	๗
กิตติกรรมประกาศ	๘
สารบัญ	๗
สารบัญตาราง	๘
บทที่	
1. บทนำ	1
1.1 ความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
1.3 สมมติฐานในการวิจัย	5
1.4 ขอบเขตของการวิจัย	5
1.5 วิธีดำเนินการวิจัย	7
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	9
1.7 คำอธิบายศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย	9
2. ปรัชญาวิธีวิทยาการวิจัย	10
2.1 ความสำคัญของฐานข้อมูลกรณีวารสาร	10
2.2 องค์ประกอบของฐานข้อมูลกรณีวารสาร	13
2.3 ศัพท์กรณีที่ใช้ในฐานข้อมูล	16
2.4 การจัดทำฐานข้อมูลกรณีวารสาร	18
2.5 อุปกรณ์และโปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่ใช้ในการจัดทำฐานข้อมูล	22
2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	31
3. วิธีดำเนินการวิจัย	39
3.1 การสำรวจข้อมูลเบื้องต้น	40
3.2 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	42
3.3 การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	44

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล	46
4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	50
4.1 ผลการวิเคราะห์จากแบบสัมภาษณ์ผู้จัดทำฐานข้อมูลตวรรษที่ ๒๑	56
ข้อมูลเบื้องต้น	56
การจัดการฐานข้อมูลตวรรษที่ ๒๑	63
ปัญหาในการจัดการฐานข้อมูลตวรรษที่ ๒๑ และข้อเสนอแนะ	97
4.2 ผลการวิเคราะห์จากแบบสอบถามผู้ใช้งานฐานข้อมูลตวรรษที่ ๒๑	109
ข้อมูลส่วนบุคคล	109
การสืบค้นฐานข้อมูลตวรรษที่ ๒๑	110
ปัญหาในการใช้ฐานข้อมูลตวรรษที่ ๒๑ และข้อเสนอแนะ	123
5. สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	130
5.1 สรุปและอภิปรายผลการวิจัย	131
5.2 ข้อเสนอแนะและประยุกต์ผลการวิจัย	139
5.3 แนวทางการวิจัยในอนาคต	140
รายการอ้างอิง	141
ภาคผนวก	148
ภาคผนวก ก แบบสัมภาษณ์ผู้ดำเนินงานจัดทำฐานข้อมูลตวรรษที่ ๒๑	150
ภาคผนวก ข แบบสอบถามผู้ใช้งานฐานข้อมูลตวรรษที่ ๒๑	158
ภาคผนวก ค ขอบเขตเนื้อหาของวารสารในฐานข้อมูลตวรรษที่ ๒๑ ของ ห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐ	163
ภาคผนวก ง เรื่องและคำที่ใช้สืบค้นจากฐานข้อมูลตวรรษที่ ๒๑	276
ประวัติผู้เขียน	285

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1. จำนวนห้องสมุดที่ส่งและตอบแบบสัมภาษณ์ จำแนกตามมหาวิทยาลัย/ห้องสมุด	51
2. จำนวนแบบสอบถามผู้ใช้งานฐานข้อมูลบรรณนิเวศสารที่ส่งและที่ได้รับกลับคืน จำแนกตามมหาวิทยาลัย/ห้องสมุด	54
3. ฐานข้อมูลบรรณนิเวศสารในห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐ	57
4. ประเภทของเครื่องคอมพิวเตอร์ในการจัดการฐานข้อมูลบรรณนิเวศสาร	64
5. โปรแกรมที่ใช้ในการจัดการฐานข้อมูลบรรณนิเวศสารในห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐ.....	73
6. สาเหตุที่เลือกให้โปรแกรมในการจัดการฐานข้อมูลบรรณนิเวศสาร	75
7. จำนวนวารสารและจำนวนระเบียบของฐานข้อมูลบรรณนิเวศสารของ ห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐ	77
8. จำนวนวารสารวิชาการและกึ่งวิชาการของฐานข้อมูลบรรณนิเวศสาร จำแนกตามสาขาวิชา	83
9. สาขาวิชาของวารสารที่นำมาจัดทำบรรณนิเวศฐานข้อมูล	85
10. มาตรฐานการลงรายการที่เครื่องคอมพิวเตอร์อ่านได้ที่ห้องสมุดใช้	87
11. รูปแบบการแสดงผลข้อมูลในฐานข้อมูลบรรณนิเวศสาร ในห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐ	89
12. วิธีการสืบค้นข้อมูลฐานข้อมูลบรรณนิเวศสารในห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐ	91
13. ศัพท์ที่ใช้ในการสืบค้นข้อมูลจากฐานข้อมูลบรรณนิเวศสาร	93
14. คู่มือที่ใช้ในการกำหนดศัพท์บรรณนิเวศฐานข้อมูลบรรณนิเวศสาร	95
15. ปัญหาในการจัดการฐานข้อมูลบรรณนิเวศสารด้านบุคลากร	98
16. ปัญหาในการจัดการฐานข้อมูลบรรณนิเวศสารด้านการสร้างและพัฒนาฐานข้อมูล	101
17. ปัญหาในการจัดการฐานข้อมูลบรรณนิเวศสารด้านการบริการ	105
18. จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสถานภาพของผู้ใช้	110
19. วัตถุประสงค์ในการสืบค้นฐานข้อมูลบรรณนิเวศสาร จำแนกตามสถานภาพของผู้ใช้	111
21. เรื่องและคำที่ผู้ใช้จากฐานข้อมูลบรรณนิเวศสาร จำแนกตามสาขาวิชา	114
22. ปัญหาของผู้ใช้ฐานข้อมูลบรรณนิเวศสาร จำแนกตามห้องสมุด	124